

UCHWAŁA Nr XXXII/404/2018
RADY POWIATU ALEKSANDROWSKIEGO
z dnia 23 marca 2018 roku

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Aleksandrowskim na lata 2018 – 2020.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017r., poz. 1868 ze zm.¹⁾) w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.²⁾) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Aleksandrowskim na lata 2018 – 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Aleksandrowskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
RADY POWIATU
R. Golec
Renata Golec

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2018r., poz. 130

² Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018r. poz. 107

Sprawdz. pod. wzgl. formaln.-prawnym:
RADA POWIATU
Toreń, 2018-03-23

Załącznik do Uchwały Nr XXXI/140/2018
Rady Powiatu Aleksandrowskiego
z dnia 20. MARCA 2018 roku

POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W
POWIECIE ALEKSANDROWSKIM
NA
LATA 2018 – 2020

Aleksandrów Kujawski

WPROWADZENIE

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności” ¹została podjęta ustawa z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwana dalej ustawą, która w art. 180 nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania i realizacji 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, określającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, posiada miejsce zamieszkania w określonej gminie, tam żyje i w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej winna być otoczona opieką i wsparciem. Zgodnie z założeniami ustawodawcy samorząd gminny odpowiada za działania profilaktyczne mające chronić dziecko przed zabraniem go z domu rodzinnego. Natomiast w ostatecznej sytuacji, dziecko umieszczane jest w pieczy zastępczej, którą organizuje powiat. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Współpraca samorządu gminnego, powiatowego i instytucji realizujących zadania na rzecz dziecka i rodziny jest niezbędna, aby osiągnąć powyższe cele pieczy zastępczej oraz stworzyć sprawny system wsparcia dziecka i rodziny.

„Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Aleksandrowskim na lata 2018 – 2020” zawiera diagnozę obecnej sytuacji w powiecie aleksandrowskim zwanego dalej powiatem, a także planowane działania mające na celu stworzenie optymalnych warunków do rozwoju pieczy zastępczej w powiecie.

Program jest zbieżny z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2018.

¹ Preambuła ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

I. ZADANIA POWIATU WYNIKAJĄCE Z USTAWY

1. Do zadań własnych powiatu należy między innymi:

- 1) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego,
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa,
- 8) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego.

2. Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi,
- 2) finansowanie pobytu cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w pieczy zastępczej,
- 3) finansowanie dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo- wychowawczej typu rodzinnego.

Zadania Powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonywane są za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim zwanego dalej Centrum, które zgodnie z Zarządzeniem Starosty Aleksandrowskiego Nr 52/2011 z dnia 25

października 2011 r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jednocześnie jest Organizatorem Pieczy Zastępczej w Powiecie Aleksandrowskim.

Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy zarządzeniem Nr 6/2018 Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 01 marca 2018 r. został powołany zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim.

Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zostały określone w art. 76 ust. 4 ustawy, do którego należą:

- a) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- b) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- c) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- d) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- e) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego,
- f) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- g) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- h) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- i) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- j) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- k) zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- l) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- ł) prowadzenie działalności diagnostyczno- konsultacyjnej, której celem jest pozyskanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno- pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
- m) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- n) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,

- o) zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji,
- p) przedstawienie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- r) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- s) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

II. PIECZA ZASTĘPCZA

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dzieciom przez rodziców biologicznych.

1. Rodzinna piecza zastępcza:

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona,
 - b) niezawodowa,
 - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- 2) rodzinny dom dziecka.

Rodziny, te zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- a) traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej,
- b) zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- c) zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych,
- d) zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań,
- e) zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne,
- f) zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka,
- g) umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowił inaczej.

Rodzina zastępcza i prowadzący rodzinny dom dziecka współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza:

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego i rodzinnego.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne,
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku,
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej,
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny,
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości

- rozwojowych,
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi,
 - 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

III. CHARAKTERYSTYKA PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU ALEKSANDROWSKIEGO

W 2016 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim wyraziło zgodę na przeprowadzenie badań w ramach partnerskiego projektu „Stworzenie i wdrożenie narzędzia badawczego służącego weryfikacji procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w powiatach” realizowanego na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przez WiseEuropa, Fundację Przyjaciółka i Koalicję na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej.

Wyniki badań realizatorzy projektu przedstawili w dniu 23 stycznia 2018 roku w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele władz samorządu powiatowego, władze samorządu gminnego, ośrodków pomocy społecznej, placówki opiekuńczo - wychowawczej, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, asystenci rodzinni i rodziny zastępcze.

- Uzyskaliśmy informacje, że pieczę zastępczą należy deinstytucjonalizować, ponieważ:
- 1) istnieją dowody naukowe na to, że opieka instytucjonalna, zwłaszcza we wczesnym okresie życia dziecka, wywiera negatywny wpływ na wszystkie obszary rozwoju, w tym powoduje, że dziecko może mieć większe trudności intelektualne, behawioralne i społeczne w późniejszych latach,
 - 2) rodzinna piecza zastępcza dostarcza wzorców funkcjonowania w rodzinie,
 - 3) rodzinna piecza zastępcza oferuje indywidualne podejście i możliwość budowania trwałej więzi z osobą dorosłą (opiekunem), co niemożliwe jest w placówce, nawet posiadającej wychowawców o najwyższych kompetencjach,
 - 4) rodzinna piecza zastępcza zapewnia dłuższe wsparcie dla usamodzielnianych - gdy wychowanek opuszcza rodzinę zastępczą, może liczyć na jej pomoc,
 - 5) według badania NIK i Anny Kwak rodzina zastępcza zapewnia większą skuteczność procesu usamodzielnienia niż placówka.

Skuteczność ta jest mierzona odsetkiem przyszłych bezrobotnych wychowanków, pobierających zasiłki z pomocy społecznej, kontynuujących edukację na poziomie wyższym.

W dotychczasowej działalności Centrum dążyliśmy do deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Według wyników badań prowadzonych w powyższym projekcie powiat aleksandrowski osiąga stopień deinstytucjonalizacji równy wartości wskaźnika dla kraju tj. ok.62%. Natomiast w porównaniu z 7 podobnymi powiatami mamy wynik poniżej średniej, która wynosi 71%.

Na podstawie powyższych badań oraz dokumentacji dotyczącej rodzin zastępczych, dokumentacji dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, dokumentacji usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych za lata 2015 – 2017, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim dokonało oceny potrzeb pieczy zastępczej w powiecie aleksandrowskim:

1. Rodzinna piecza zastępcza:

Powiat, na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko rodziny zastępcze,

rodzinne domy dziecka, zawiera z powiatem, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie.

Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych, w których umieszczone są dzieci pochodzące z powiatu.

Rok	Ogółem	Powiat Aleksandrowski	Liczb dzieci	Inny powiat	Liczba dzieci
2015	80	74	103	6	9
2016	77	72	111	5	7
2017	76	70	118	6	8

/ źródło: dokumentacja PCPR/

Na podstawie powyższego zestawienia tabelarycznego należy stwierdzić, że w 2017 roku w 76 rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu było umieszczonych 118 dzieci. Natomiast na terenie innych powiatów funkcjonowało 6 rodzin zastępczych, w których było umieszczonych 8 naszych dzieci. Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Wskazane jest tworzenie jak największej liczby rodzin zastępczych na terenie powiatu, w których będziemy umieszczać dzieci pochodzące z naszego powiatu. Wówczas ścisła współpraca rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej przyczyni się do wypracowania działań mających na celu zapewnienie opieki i wychowania dzieciom na czas niemożności sprawowania tej opieki i wychowania przez rodziców.

Tabela 2. Rodzaje rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu aleksandrowskiego

Stan na dzień	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe			Rodzinne Domy Dziecka	Razem
				Specjalistyczne	Pogotowie rodzinne		
31.12. 2015	34	24	4	2	-	2	66
31.12. 2016	31	24	4	2	-	2	63
31.12. 2017	30	23	4	2	1	3	63

/ źródło: dokumentacja PCPR/

Jak wynika z danych zawartych w tabeli Nr 2 na terenie naszego powiatu większość stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci byli dziadkowie i rodzeństwo, następnie rodziny zastępcze niezawodowe i rodziny zawodowe.

W powiecie aleksandrowskim funkcjonuje 10 rodzin zastępczych zawodowych, które właściwie, odpowiedzialnie i prawidłowo wykonują swoje obowiązki względem powierzonych im dzieci. Ponadto na dzień 31.12.2017 roku mieliśmy 2 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Kandydaci niejednokrotnie odmawiali przyjęcia dziecka uzasadniając to np. wiekiem dziecka. Stosując się do art. 36 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie możemy umieszczać dziecka w rodzinie zastępczej bez jej zgody.

Z uwagi na fakt, że do placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistycznego – terapeutycznego możemy umieszczać dzieci powyżej 10 roku życia, natomiast od 01 stycznia 2020 roku będziemy mogli umieszczać dzieci powyżej 7 roku życia, to wskazane jest tworzenie nowych rodzin zastępczych, szczególnie zawodowych.

Tabela 3. Liczba utworzonych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w poszczególnych latach 2015 – 2017 oraz liczba umieszczonych w nich dzieci.

Rok	Rodziny zastępcze		Rodzinne domy dziecka	
	Liczba utworzonych rodzin	Liczba umieszczonych dzieci	Liczba utworzonych RDD	Liczba umieszczonych dzieci
2015	5	6	1	5
2016	6	6	-	-
2017	7	12	1	8

/ źródło: dokumentacja PCPR/

Jak wynika z powyższej tabeli z roku na rok wzrasta liczba nowych rodzin zastępczych, a tym samym wzrasta zainteresowanie osób aby pełnić funkcję rodziny zastępczej, jednakże w dalszym ciągu jest to zbyt mała liczba rodzin zastępczych w stosunku do istniejących potrzeb w zapewnieniu właściwej opieki i wychowania dzieciom tego pozbawionym.

Tabela 4. Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka w podziale na liczbę dzieci w latach 2015 – 2017

Typ rodziny	Rodziny spokrewnione			Rodziny niezawodowe			Rodziny zawodowe			RDD		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
z 1 dzieckiem	32	31	28	23	22	21	1	0	0	1	0	0
z 2 dziećmi	4	4	3	3	3	3	2	2	1	0	0	1
z 3 dziećmi	1	1	2	1	1	1	1	1	3	0	0	1
z 4 dziećmi i więcej	1	1	1	1	1	1	2	3	3	1	2	1

Ogółem	38	37	34	28	27	26	6	6	7	2	2	3
--------	----	----	----	----	----	----	---	---	---	---	---	---

/ źródło: dokumentacja PCPR/

Powyższa statystyka wskazuje, iż w powiecie aleksandrowskim najwięcej jest rodzin zastępczych z jednym dzieckiem, zaś najmniej funkcjonuje rodzin zastępczych z 3 i więcej dzieci. W związku z tym tutejsze Centrum dąży do pozyskiwania osób chętnych na prowadzenie rodzinnych domów dziecka, w których możemy umieszczać większą liczbę dzieci.

Tabela Nr 5. Struktura wieku rodziców zastępczych (bez rodzin zastępczych spokrewnionych) w I połowie 2017 roku.

Polska	Wiek						
	70 lat i więcej	61-70	51-60	41-50	31-40	22-30	21 lat
	Procenty						
	1%	10%	27%	34%	24%	4%	0%
Powiat Aleksandrowski	Wiek						
	70 lat i więcej	61-70	51-60	41-50	31-40	22-30	21 lat
	Procenty						
	0%	6%	31%	41%	19%	3%	0%

/ źródło: Projekt „Stworzenie i wdrożenie narzędzia badawczego służącego weryfikacji procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w powiatach”/

Badanie powyższe wykazało, że w powiecie aleksandrowskim największą grupę rodziców zastępczych stanowią osoby w przedziale wiekowym 41-50 lat. Natomiast 31% rodziców zastępczych jest w wieku powyżej 50 lat. Średni wiek rodzica zastępczego w Polsce wynosi 46,5, a w powiecie 46,9. Z uwagi na fakt, że w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczane są dzieci do 10 roku życia a od 2020 roku do 7 roku życia, to wskazane jest tworzenie nowych rodzin zastępczych przez osoby młode, ponieważ istniejące rodziny zastępcze, po usamodzielnieniu się ich wychowanków, ze względu na wiek nie będą mogły dalej pełnić funkcji rodziny zastępczej.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza

W powiecie aleksandrowskim funkcjonuje Placówka Socjalizacyjna z siedzibą w Aleksandrowie Kujawskim. Jest to całodobowa placówka opiekuńczo – wychowawcza, która zapewnia opiekę i wychowanie dzieciom częściowo bądź całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej lub niedostosowanym społecznie.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w placówce opiekuńczo – wychowawczej może przebywać 30 dzieci. Na dzień 31 grudnia 2017 r. Placówka obejmowała całodobową opieką i wychowaniem 30 dzieci.

Od kwietnia 2017 r. koszt utrzymania jednego wychowanka w Placówce

Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim wynosi 4.273,13zł miesięcznie.

Tabela 6. Liczba dzieci przebywających w Placówce Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim w latach 2015– 2017

Powiat Aleksandrowski				Inny Powiat			Łącznie		
Rok	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Liczba dzieci przebywających	38	29	35	3	7	6	41	36	41
Liczba dzieci przyjętych	11	3	16	0	4	0	11	7	16

/ źródło: dokumentacja PCPR/

Z powyższej tabeli wynika, że wzrasta liczba dzieci przebywających w Placówce Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim, w 2017 roku w Placówce przebywają dzieci tylko z naszego powiatu, które wymagają opieki i wychowania, jakie zapewnia Placówka.

W przypadku braku wolnych miejsc w placówce opiekuńczo - wychowawczej na terenie naszego powiatu dzieci pozbawione opieki rodziców biologicznych umieszczone są w placówkach znajdujących się na terenie innych powiatów. W latach 2015 – 2017 r. tylko 1 dziecko z naszego powiatu umieszczone było na terenie innego powiatu.

Na podstawie 19-letniej działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim stwierdzam, że zawsze będzie istniała potrzeba funkcjonowania placówki opiekuńczo-wychowawczej ponieważ rodziny zastępcze zgłaszają gotowość przyjęcia dzieci w wieku niemowlęcym bądź przedszkolnym. Tak więc trudno będzie nam zapewnić opiekę nastolatkom.

W związku z powyższym, kierując się koniecznością zabezpieczenia miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie naszego powiatu dla jak największej liczby dzieci potrzebujących wsparcia i opieki Zarząd Powiatu Aleksandrowskiego w 2017 roku podjął decyzję o:

- wybudowaniu domu dla 14 wychowanków i Dyrektor Placówki Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim w dniu 30 listopada 2017 roku złożył wniosek na dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 projektu pt. „Budowa placówki opiekuńczo - wychowawczej dla 14 dzieci w Aleksandrowie Kujawskim wraz z wyposażeniem”,
- zlecenie zadania na prowadzenie placówki opiekuńczo- wychowawczej dla 14 wychowanków .

Realizacja powyższych zadań zapewni osiągnięcie do 2021 roku standardu usług świadczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 7. Koszty utrzymania dzieci z powiatu aleksandrowskiego w placówkach opiekuńczo wychowawczych na przełomie ostatnich 3 lat

Rok	2015	2016	2017
Średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w Placówce Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim	3.699,17	3.723,52	4.273,13

/ źródło: dokumentacja PCPR/

Z powyższych danych wynika, że średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w Placówce Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim z roku na rok wzrastają. Fakt, ten potwierdziły także wyniki badań przeprowadzonych w powiecie aleksandrowskim w ramach Projektu „Stworzenie i wdrożenie narzędzia badawczego służącego weryfikacji procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w powiatach”, z których wynika, że według wszystkich szacunków koszty instytucjonalnej pieczy zastępczej są większe niż koszty rodzinnej pieczy zastępczej trzy lub dwukrotnie jeśli porównujemy instytucjonalną pieczę zastępczą z rodzinami zastępczymi zawodowymi i rodzinnymi domami dziecka. A przede wszystkim rodzinna piecza zastępcza dostarcza dziecku wzorców funkcjonowania w rodzinie, które pozytywnie wpływają na wszystkie obszary jego rozwoju. Dzieci mają mniejsze trudności intelektualne, psychiczne i społeczne w późniejszych latach.

Pomimo to funkcjonowanie Placówki Socjalizacyjnej w Powiecie Aleksandrowskim jest niezbędne, aby zapewnić opiekę wszystkim dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych z naszego powiatu, ponieważ liczba rodzin zastępczych jest zbyt mała w stosunku do istniejących potrzeb.

3. Pomoc dla osób usamodzielnianych

Pełnoletnim wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka przysługuje pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki (dla osób znajdujących się w przedziale wiekowym 18 – 25 lat, które kontynuują naukę w różnych typach szkół) oraz pomoc na usamodzielnienie i na zagospodarowanie.

W 2017 roku 27 usamodzielnianych wychowanków, w tym 17 z rodzin zastępczych i 10 z placówek placówki opiekuńczo – wychowawcze skorzystało z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki.

Tabela 8. Liczba usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki w latach 2015 – 2017.

Typ placówki	Rok	Pomoc na kontynuowanie nauki	Pomoc na usamodzielnienie	Pomoc na zagospodarowanie	Wykształcenie wychowanka
placówki opiekuńczo – wychowawcze	2015	8	3	2	-zawodowe -średnie ogólnokształcące
rodziny zastępcze		25	4	4	-zawodowe -średnie
placówki opiekuńczo – wychowawcze	2016	9	0	0	-zawodowe -średnie
rodziny zastępcze		21	4	4	-zawodowe -średnie -pomaturalne -wyższe
placówki opiekuńczo – wychowawcze	2017	9	2	0	-zawodowe -średnie -policealne -wyższe
rodziny zastępcze					-zawodowe

		17	1	1	-średnie -policjalne -wyższe
--	--	----	---	---	------------------------------------

/ źródło: dokumentacja PCPR/

Na podstawie powyższej tabeli należy stwierdzić, że w powiecie aleksandrowskim zdecydowaną większość stanowią usamodzielniani wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej, którzy kontynuują naukę. Fakt ten potwierdziły również badania przeprowadzone w ramach Projektu „ Stworzenie i wdrożenie narzędzia badawczego służącego weryfikacji procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w powiatach”, z których wynika, że dla całego kraju odsetek dzieci kontynuujących naukę w pieczy zastępczej wynosi 68% natomiast w instytucjonalnej pieczy zastępczej stanowi 47%. Wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej odnoszą większe sukcesy w usamodzielnieniach niż wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej uczą się samodzielności, dzięki czemu częściej znajdują zatrudnienie w pierwszym roku po opuszczeniu pieczy.

IV. WNIOSKI DOTYCZĄCE ZABEZPIECZENIA POTRZEB DZIECKA I RODZINY W SYTUACJACH JEJ KRYZYSU W POWIECIE ALEKSANDROWSKIM

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka. Rodzina dziecka winna kojarzyć się z ciepłem, bezpieczeństwem i miłością, a rodzice powinni być wzorem do naśladowania, dobrym nauczycielem szacunku wobec siebie i innych.

Na podstawie współpracy Centrum z ośrodkami pomocy społecznej funkcjonującymi w powiecie aleksandrowskim stwierdzam, że na terenie naszego powiatu jest wiele rodzin, w których zaburzone są relacje, brak jest komunikacji, gdzie podstawowe potrzeby dziecka nie są realizowane. W rodzinie często pierwsze oznaki zaburzeń, kryzysu czy zmiany w zachowaniu dziecka są bagatelizowane, rodziny uważają, że nie ma problemu. To prowadzi do sytuacji, że w pewnym momencie sytuacje kryzysowe przerastają możliwości rodziny, dochodzi do negatywnych zjawisk, jak agresja, przemoc, przestępczość. W konsekwencji zachodzi konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Ważne jest zatem, aby w powiecie aleksandrowskim powstał taki lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych, który będzie zakładał działania oparte przede wszystkim na profilaktyce i pracy z rodziną biologiczną. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością, w przypadku gdy wykorzystane zostaną wszystkie dostępne formy wsparcia i pomocy rodzinie naturalnej.

Ważnym aspektem jest także działanie sprawnego systemu komunikowania się i przepływu informacji o istniejących zagrożeniach w funkcjonowaniu rodzin pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę i dzieci, szkołami, urzędami na szczeblu gminnym i powiatowym, wykorzystując jednocześnie posiadaną infrastrukturę działań pomocowych i wspierających.

Analizując obecną infrastrukturę powiatu w odniesieniu do potrzeb określono:

CEL GŁÓWNY

ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE ALEKSANDROWSKIM

Cel szczegółowy Nr 1

Rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej

Zadania:

1. Doskonalenie zawodowe kadry Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim.
2. Ścisła współpraca osób, instytucji, które realizują zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Standaryzacja usług w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
4. Pogłębienie współpracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z asystentami rodzinnymi.
5. Organizowanie szkoleń dla ośrodków pomocy społecznej w zakresie pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy Nr 2

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej i doskonalenie systemu.

Zadania:

1. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego między innymi wśród:
 - rodziców w szkole,
 - księży, związków wyznaniowych,
 - osób mających bezpośrednią styczność z dziećmi i przebywającymi w rodzinach dysfunkcyjnych.
2. Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i prowadzenia rodzinnych domów dziecka.

Cel szczegółowy nr 3

Wspieranie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą.

Zadania:

1. Zapewnienie poradnictwa prawnego, psychologicznego, pedagogicznego rodzinom zastępczym i ich dzieciom oraz dzieciom przebywającym w rodzinach zastępczych i ich rodzicom.
2. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych i wolontariuszy.
3. Współpraca z rodzinami zastępczymi oraz prowadzącymi rodzinne domy dziecka w zakresie zorganizowania wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzinnej pieczy zastępczej.
4. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.

Cel szczegółowy Nr 4

Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej.

Zadania:

1. Wczesne przygotowanie wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej do usamodzielnienia.
2. Utworzenie mieszkania treningowego dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

3. Współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz kompleksowego wsparcia usamodzielnianego wychowanka.

Cel szczegółowy Nr 5

Osiągnięcie standardu usług świadczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu aleksandrowskiego do 2021r.

Zadania:

1. Wybudowanie domu dla 14 wychowanków.

Dyrektor Placówki Socjalizacyjnej w Aleksandrowie Kujawskim w dniu 30 listopada 2017 roku złożył wniosek o dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Oś Priorytetowa 6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry. 6.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną. Poddziałanie 6.1.2 Inwestycje w infrastrukturę społeczną, schemat pod nazwą Placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodzinne domy dziecka na realizację projektu pt. „Budowa placówki opiekuńczo-wychowawczej dla 14 dzieci w Aleksandrowie Kujawskim wraz z wyposażeniem”. Numer wniosku RPKP.06.01.02-04-0046/17.

- Zlecenie zadania na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej dla 14 wychowanków.

V. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH.

Na podstawie doświadczenia z lat ubiegłych należy stwierdzić, że wzrasta zainteresowanie osób, które podjęłyby się funkcji rodzin zastępczych zawodowych. Z uwagi na duże zaangażowanie własnych środków finansowych powiatu przy realizacji zadań ustawy przyjmuje się następujący limit powstania rodzin zastępczych zawodowych w latach:

2018 – 2

2019 – 2

2020 – 2

Powiat będzie podejmował niezbędne działania w celu zabezpieczenia środków finansowych dla tworzonych rodzin zastępczych zawodowych lub prowadzących rodzinne domy dziecka.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

Powiat jako realizator programu będzie współpracować z:

1. Samorządami gminnymi;
2. Ośrodkami pomocy społecznej;
3. Placówką opiekuńczo – wychowawczą;
4. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim – Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej;
5. Rodzinami zastępczymi;
6. Kościołami i związkami wyznaniowymi;
7. Organizacjami pozarządowymi.

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Postrzeganie rodzin zastępczych jako głównego elementu systemu pieczy zastępczej

w powiecie aleksandrowskim.

2. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka.
3. Zapewnienie rodzinom zastępczym specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych, umożliwienie utworzenia grupy wsparcia oraz poradnictwa specjalistycznego i terapii.
4. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
5. Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających instytucjonalną bądź rodzinną pieczę zastępczą.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

- 1) środki własne powiatu,
- 2) dotacje celowe z budżetu Państwa,
- 3) środki finansowe pozyskane z samorządu województwa,
- 4) środki finansowe pozyskane z EFS.

ZAKOŃCZENIE

Realizacja programu zapewni skuteczną pomoc dla rodzin mających trudności w zapewnieniu właściwej opieki i wychowywania dzieciom oraz skuteczną ochronę dzieci i pomoc dla nich przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. W związku z tym należy podjąć wszelkie działania, aby osiągnąć założenia zawarte w Programie.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

PRZEWODNICZĄCA
RADY POWIATU

Renata Golec

